

HISTORIEK VAN DE 'OSTENDAISE', EEN PAREL ONDER DE OESTERS

Ruth Pirlet

Ruth Pirlet

Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ)

Wandelaarkaai 7, 8400 Oostende

E-mail: ruth.pirlet@vliz.be

Fig. 1 Op de Ferrariskaart (1771-1778) is net ten zuiden van de Oostendse stadskern het oesterpark van 'Clays & Cie' te zien. Deze firma van de Gentse ondernemers Jan en Pieter De Loose was de allereerste oesterkwekerij op Belgische bodem (Foto: VLIZ Fotogalerij/Koninklijke Bibliotheek België, 2012).

In 1765 gaven de Gentse handelaars en broers Jan en Pieter De Loose met de oprichting van hun oesterpark 'Clays & Cie' in Oostende het startschot voor de oesterkweek aan onze kust. Het was hier dat de allereerste Oostendse oesters het licht zagen, al is die naam misschien misleidend: de platte oesters (*Ostrea edulis*) waren immers oorspronkelijk afkomstig uit natuurlijke oesterbedden nabij steden als Whitstable, Burnham en Colchester (VK), maar bereikten pas hun volle potentieel na een zuiverend verblijf in ons Vlaanderenland. Op jonge leeftijd staken ze immers het Kanaal over, waarna de weekdieren in de uiterst geschikte brakke wateren aan onze kust verder opgekweekt werden tot de beroemde vlezige, blanke en sappige 'Ostendaises'.

Toen in 1780 het monopolie van de broers De Loose op de oesterkweek ten einde liep, daagden al gauw enkele nieuwe oesterondernemers op aan onze kust. Niet enkel in Oostende, maar ook in Nieuwpoort werden zo aan het einde van de 18^e eeuw verschillende pogingen ondernomen om deze nijverheid uit te breiden. De jaren onder Frans en Nederlands gezag (ca. 1794-1830) bleken echter een moeilijke periode voor de binnenlandse oesterkweek, en pas na de Belgische onafhankelijkheid in 1830 kreeg de industrie echt kans om te groeien. De aanleg van een spoorwegnetwerk in de jonge natie bleek cruciaal voor de bloei van de Vlaamse oesterkweek: niet alleen zorgde dit voor een snellere aanvoer van verse vis en oesters naar het binnen- en buitenland, maar het ontsloot de kustregio ook voor bezoekers. Het is dan ook niet toevallig dat de hoogdagen van de oesterkwekerijen samenvielen met de gouden tijd van het toerisme aan de Belgische kust tijdens de tweede helft van de 19^e eeuw. De oesterparken evolueerden tijdens deze 'Belle Epoque' (ca. 1860-1914) van industriële ondernemingen naar populaire toeristische attracties, waar de gasten na een rondleiding plaats konden nemen in het bijhorende restaurant om het zilte lekkers te proeven. De twee wereldoorlogen en de toenemende vervuiling van het zeewater brachten deze ondernemingen echter zware schade toe en maakten in de loop van de 20^e eeuw een einde aan deze eens bloeiende nijverheid.

Vandaag zijn zowat alle sporen van de oesterindustrie aan onze kust verdwenen, maar in de loop van de voorbije twee eeuwen maakten deze kwekerijen een integraal deel uit van het straatbeeld in Oostende, Nieuwpoort, Blankenberge en zelfs even in Zeebrugge. In de hoop dit vrij onbekende stukje Belgische geschiedenis niet verloren te laten gaan, wordt op www.vliz.be/wiki/Historiek_van_de_Belgische_oesterkweek uitgebreid teruggeblikt op dit oesterverhaal. Je kan er de historiek van elk individueel oesterpark terugvinden en via beeldmateriaal ontdekken hoe deze plaatsen er jaren geleden uitzagen. De locaties van deze intussen verdwenen ondernemingen worden bovendien aangegeven op een actuele kaart van de Belgische kust. In de tijdslijn wordt ten slotte extra cijfermateriaal gegeven over in- en uitvoer en de consumptie van oesters in België.

REFERENTIES

Pirlet R. 2012. Historiek van de 'Ostendaise', een parel onder de oesters, De Grote Rede 34: 3-9.

Halewyck R. en N. Hostyn. 1978. Oostends oesterboek: historiek van de Oostendse oesterteelt vanaf de 18^e eeuw tot op heden. Oostendse Heem- en Geschiedkundige Kring "De Plate": Oostende. 68, 34 pl. pp.

Fig. 2 Onder andere in het Oostendse oesterpark 'A. Van Graefschpe' konden bezoekers, nadat ze de bedrijvigheid in de putten aanschouwd hadden, in het bijhorende eethuis genieten van een portie verse oesters (Foto's: Anoniem in Debaeke, 2005: Oostende graag gezien).